

Afspraken vergoedingen bij voogdij en verblijf

Aanleiding

Naar aanleiding van de rapporten 'krijg jij al zakgeld' en 'mag ik mijn zakgeld' van de kinderombudsman en intern onderzoek is duidelijk geworden dat er geen afspraken zijn gemaakt tussen gemeenten en GI's of tussen gemeenten en residentiële instellingen over de vergoeding van een aantal kosten, indien er sprake is van voogdij of OTS (ondertoezichtstelling). Het gaat dan specifiek om jeugdigen die verblijven in een, niet zijnde WLZ-instelling.

Als aanbeveling heeft de Kinderombudsman daarom gemeenten, GI's en residentiële instellingen gevraagd duidelijke afspraken te maken over de vergoeding van noodzakelijke kosten, zoals het zak- en kleedgeld, voor kinderen die met voogdij of OTS in een instelling verblijven, wanneer ouders hier niet in (kunnen) voorzien. Ook hebben gemeenten een zorgplicht voor leefgeld (eten, drinken en toiletartikelen), wasgeld en onderwijskosten zoals de vrijwillige ouderbijdrage en een tablet of laptop. Al deze kosten zouden normaliter door ouders worden gedragen. Wanneer ouders deze kosten niet kunnen of willen betalen, is de gemeente aan zet.¹

Naar aanleiding van de aanbeveling van de Kinderombudsman is er een lokale oplossing bedacht voor de problematiek die de ombudsman aan kaart. De afspraken zorgen ervoor dat het voor alle partijen helder is op welke manier en welke kosten gedeclareerd mogen worden. Met als doel dat alle kinderen in onze regio kunnen worden voorzien van de basisbehoeften en niet buiten de boot vallen.

Wat zegt de wet?

Op grond van artikel 1:392 van het Burgerlijk Wetboek (BW) zijn ouders primair verantwoordelijk voor het levensonderhoud van hun kinderen, ook wanneer het kind met een ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel in een residentiële voorziening verblijft. In de praktijk komt het voor dat bepaalde kosten voor het levensonderhoud van een kind gemaakt moeten worden, die niet betaald worden door of verhaald kunnen worden op de ouders en ook niet uit een andere regeling vergoed kunnen worden. Bijvoorbeeld wanneer ouders al een lange tijd uit beeld zijn of geen gezag meer hebben.

Gemeenten hebben vanuit de Jeugdwet (art. 2.3. Jeugdwet) een zorgplicht om in dergelijke gevallen een financiële vergoeding beschikbaar te stellen. Gemeenten, GI's en instellingen moeten gezamenlijk afspraken maken over op welke wijze deze kosten vergoed kunnen worden, bijvoorbeeld via een integraal tarief of lumpsumafspraken. Gemeenten bepalen binnen de kaders van de Jeugdwet zelf hoe het systeem lokaal wordt ingericht. Over het zak- en kleedgeld voor kinderen die met een jeugdbeschermingsmaatregel in een instelling verblijven zijn geen afspraken opgenomen in de Jeugdwet of in een ministeriële regeling.

¹ Rapport Kinderombudsman 'Mag in mijn zakgeld?' 2017

Binnen de jeugdbescherming bestaan er wel zogenoemde bijzondere kosten. Deze kosten hebben geen betrekking op de dagelijkse kosten voor opvoeding en verzorging van een kind, maar het is wel in het belang van het kind dat deze kosten worden gemaakt. De factsheet bijzondere kosten Jeugdbescherming van de VNG geeft inzicht in welke kosten hier vóór 2015 onder vielen. Het ging onder andere om bepaalde onderwijskosten, kleding bij een eerste uithuisplaatsing en zak-, kleed- en wasgeld voor kinderen die in een AWBZ-instelling verbleven. De GI kan voor deze kosten een beroep doen op de gemeente.

Kinderen die onder voogdij of met een ondertoezichtstelling in een andere instelling, dan een AWBZ-instelling verblijven, hebben echter ook recht op een toereikende levensstandaard en daarmee recht op zak- en kleedgeld. Voor deze kinderen hadden instellingen vóór 2015 budget vanuit verschillende financieringsstromen. Met de invoering van de Jeugdwet is er sprake van één financieringssysteem vanuit de gemeenten.

Wat vergoedt JBRR?

Vanuit JBRR wordt alleen zak- en kleedgeld vergoed, indien er sprake is van een WLZ/WMO indicatie (bij een voogdij maatregel, bij uitzonderingen ook bij een OTS maatregel). Voor de kinderen die in een instelling verblijven zonder WLZ/WMO indicatie zijn de instellingen financieel verantwoordelijk voor de kosten van zak- en kleedgeld.

Wat zijn de voorwaarden voor vergoeding zak-, kleed- en reisgeld?

De instelling kan zak- en kleedgeld voor de pupil rechtstreeks bij JBRR declareren via mailadres: pupil.kosten@jbrr.nl. Voor deze bedragen zijn geen bonnen/betaalbewijzen nodig. Voor pupillen van 0 tot en met 2 jaar is dat maximaal € 2,50 per dag. Voor pupillen van 13 tot en met 16 jaar is dat maximaal € 3,00 per dag. En voor pupillen van 17 jaar kan maximaal € 4,00 per dag worden gedeclareerd. Zowel de dag van aankomst als de dag van vertrek mag worden meegeteld. Is er sprake van een externe school, dan mag een maandabonnement gedeclareerd worden. Voor deze kosten is geen toestemming nodig.

Budget

Er is door de GRJR een budget van € 47.000 beschikbaar gesteld aan JBRR voor zak- en kleedgeld voor de kinderen die in een instelling verblijven met WLZ/WMO indicatie.

Wie vergoedt bij overige plaatsingen?

Er zijn overige situaties, waarbij jeugdigen met voogdij of OTS in een niet zijde WLZ-instelling verblijven, maar waarbij het niet mogelijk is om zak- en kleedgeld op de ouders te verhalen. In deze situaties zijn jeugdhulpinstellingen verantwoordelijk voor de betaling van zak- en kleedgeld. Binnen de bekostiging van het arrangement worden deze kosten niet gedekt. Bij discussie daarover moet de instelling of pleegouders een oplossing zoeken in overleg met de gemeenten. We hebben onderzocht hoe we dit kunnen oplossen.²

² 20200525 Brief aan kinderombudsman zak- en kleedgeld

Huidige afspraken GRJR

- Op grond van artikel 1:392 van het Burgerlijk Wetboek (BW) zijn ouders primair verantwoordelijk voor het levensonderhoud van hun kinderen, ook wanneer het kind met een ondertoezichtstelling of voogdijmaatregel in een residentiële voorziening verblijft.
- Er zijn situaties waarbij jeugdigen met een OTS- of een Voogdijmaatregel in een jeugdhulp instelling verblijven, maar waarbij het niet mogelijk is om zak- en kleedgeld op de ouders te verhalen. In deze situaties zijn jeugdhulpinstellingen verantwoordelijk voor de betaling van zak- en kleedgeld. Dit maakt momenteel geen onderdeel uit van de bekostiging van het arrangement, onderzocht wordt thans hoe de financiering kan worden geregeld.
- Uitzondering voor deze verantwoordelijkheid geldt voor jeugdigen die onder Voogdij van een GI vallen en langdurig wonen in een WLZ-instelling. Dan vergoedt de GI deze kosten aan de WLZ-instelling.
- Wanneer jeugdigen op vrijwillige basis in een jeugdhulpinstelling verblijven of basis van een Jeugdreclasseringsmaatregel, dan zijn de ouders verantwoordelijk voor de bekostiging van zak- en kleedgeld.³

Afspraken die nog gemaakt moet worden

Wat zijn de maximale vergoedingen?

Onderstaande bedragen zijn gebaseerd op de maximale kosten op basis van de Nibud norm.⁴

- Zakgeld
 - Basisschool
 - 5 jaar: € 0,50 per week
 - 6 jaar: € 1,40 per week
 - 7 - 9 jaar: € 2,00 per week
 - 10 - 11 jaar: € 2,30 per week
 - 12 jaar: € 3,00 per week
- Middelbare school
 - 12 -13 jaar: € 22,00 per maand
 - 14 – 16 jaar: € 25,00 per maand
 - Vanaf 17 jaar: € 26,00 per maand
- Kleedgeld
 - Vanaf 12 jaar: € 50 per maand
- Reiskosten
- Leefgeld (eten, drinken en toiletartikelen)
- Wasgeld
- Onderwijskosten (vrijwillige ouderbijdrage en een tablet of laptop)

³ <https://www.jeugdhulprijnmond.nl/2020/05/29/afspraken-met-betrekking-tot-zak-en-kleedgeld-voor-jeugdigen-in-een-instelling/>

⁴ <https://www.nibud.nl/consumenten/zakgeld/>
<https://scholieren.nibud.nl/artikel/hoeveel-kleedgeld/>

Wie spreekt ouders aan op het geven de vergoeding en wie zorgt ervoor dat de vergoeding er toch is voor kinderen als ouders niet in beeld zijn?

Jeugdhulpinstellingen en de GI's zijn verantwoordelijk voor het aanspreken van de ouders op het geven van bovenstaande kosten. De reden dat de verantwoordelijkheid bij hen ligt, is omdat de kinderen verblijven in de jeugdhulpinstelling en de jeugdhulpinstelling en/of GI's in ieder geval in contact met de ouders of voogd zijn. Wanneer duidelijk is dat verhalen van de kosten op ouders niet mogelijk is of waarin er niet op korte termijn aan de onderhoudsplicht kan worden voldaan stelt de jeugdhulpinstelling een vergoeding beschikbaar.

Waar ligt de bewijslast indien de jeugdhulpinstelling de kosten niet kan verhalen bij de ouders?

In de wet

Artikel 1:392 BW spreekt van "tot het verstrekken van levensonderhoud zijn gehouden de ouders". Een verplichting voor ouders. Dan is het wel logisch om de bewijslast bij ouders neer te leggen als zij betogen niet aan die verplichting te kunnen voldoen. Bij alimentatie (dat ook voortvloeit uit datzelfde artikel) zijn ouder(s) ook verplicht de draagkracht te onderbouwen.

In de praktijk

Hoe ga je dan beoordelen of ouder(s) nog draagkracht heeft/hebben? Wat vraag je allemaal op (en krijg je dan discussie over de grondslag van gegevensverwerking?) en op basis van welke normen ga je dan beoordelen of er financiële ruimte is? Hou je de Nibud normen voor alimentatie aan? En als ouders volharden in het weigeren te betalen? Op grond waarvan ga je dan verhalen? Daarbij moet je op grond van het IVRK voorkomen dat de belangen van het kind geschaad worden, dus je zult toch eerst moeten betalen en dan pas de strijd aan gaan met ouder(s).

Kortom: strikt theoretisch misschien wel haalbaar, maar praktisch gezien vrij lastig uitvoerbaar.

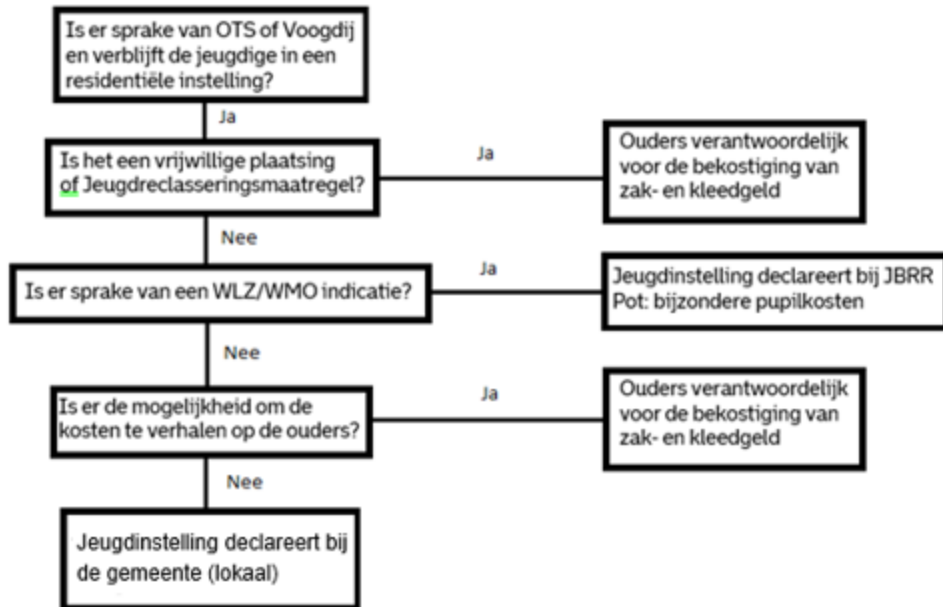
Bij wie kan de jeugdhulpinstelling zijn facturen declareren?

De gemeenten zien erop toe dat de door hen gecontracteerde jeugdhulpinstellingen middelen hebben om de kosten te vergoeden. De jeugdhulpinstelling kan de vergoeding declareren bij de individuele gemeente die verantwoordelijk is op grond van het woonplaatsbeginsel.⁵

De wens om dit lokaal in te richten past bij de regiovisie. Indien een ouder niet in staat is om deze kosten voor hun kind te betalen, kan dit een signaal zijn van armoede of andere belemmeringen om als opvoeder goed voor een kind te kunnen zorgen. Vanuit het lokale veld ligt hierbij een kans om dit signaal met de ouders op te pakken.

⁵ Jeugdzorg Nederland, VGN, GGZ Nederland & VNG, Handreiking zak- en kleedgeld voor kinderen met een maatregel voor jeugdbescherming, 26 oktober 2017.

<https://vng.nl/nieuws/handreiking-zakkleedgeld-voor-kinderen-in-jeugdbescherming>

Het stroomdiagram geeft aan wie verantwoordelijk is voor de vergoeding van de kosten op grond van de wet.